

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for VORSTEHUND LANGHÅRET

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 01.04.2019

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Generelt	3
Rasens historie; bakgrunn og utvikling	3
Overordnet mål for rasen	4
Rasens populasjon.....	4
Populasjonsstørrelse	4
Gjennomsnittlig kullstørrelse	4
Innavlsgrad.....	5
Matadoravl	5
Hanner og tisper brukt i avl.....	5
Innhenting av avlsmateriale fra andre land	6
Mål og strategi	6
Helse	6
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen	6
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter	6
Forekomst av reproduksjonsproblemer	6
Prioritering.....	6
Mål og strategi	6
Bruksegenskaper.....	7
Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester	7
Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden	8
Mål og strategi	8
Atferd og mentalitet	9
Atferd	9
Evaluering av atferd.....	9
Atferd i forhold til rasestandard	9
Mål og strategi	9
Eksteriør.....	9
Eksteriør	9
Overdrevne eksteriørtrekk	10
Mål og strategi	10
Oppsummering	10
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål	10
Plan for videre arbeid i klubben	11
Vedlegg	11

Innledning

Langhåret vorstehhund er en av tre raser som Norsk Vorstehhund klubb har kynologisk ansvar for. Rasen har få registrerte individer i Norge og avlen er svært beskjeden med 1- 4 kull i året. Rasen er særpreget annerledes enn de to andre rasene pga. sitt hårlag, men har mange eksteriøre fellestrekk ellers med de to andre rasene starihåret og korthåret vorstehhund bl.a. i størrelse og form/farge.

Generelt

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Fra middelalderen hadde jegeren bruk for en hund til å drive og fange viltet. Det var den gang, da store skoger dekket det mest av Europa. Da måtte jakthundene være store og især kraftige, fordi det fantes både ulv og bjørn.

I starten kjente man ikke til standinstinkt i hunden, og benyttet det heller ikke. Det var nok likevel til stede hos enkelte individer. Det var først senere da man fant på utnytte denne egenskapen ved å la hunden vise hvor fuglene lå, slik at man kunne fange disse ved å legge et garn over hund og fugl.

De første malerier av Langhårede jakthunder finner en i Tyskland i år 1560.

Omkring 1720 omtales langhåret vorstehhund første gang. Da omtales typen som alminnelig hos bøndene. Det var ikke snakk om renavlede hunder, men avl for bruksegenskaper hvor farge og hårlag nok var ganske forskjellig fra hund til.

De første kjente langhårete vorstehere i Norge antas å ha kommet fra Danmark i begynnelsen av 1800 tallet. Disse ble blandet inn med andre «stående fuglehunder» i Norge, men har ikke gitt noe bidrag til dagens populasjon.

Først omkring 1850 begynte det å skje noe mer målrettet i Tyskland. Da begynte importen av engelske stående fuglehunder. Disse ble krysset inn i Langhåren for å gjøre den hurtigere og lettere.

I 1879 møttes en lang rekke hundefolk på en utstilling i Hannover. Her satte den tyske Freiherr von Schorlemer opp den rasebeskrivelse, som ennå i dag danner basis for rasens avl.

Det ble der plukket ut fem hanhunder som la grunnlaget for fem genetiske linjer for langhåret vorsteh. Disse var:

- Job
- Mylord
- Don
- Roland
- Kalkenstein

Mylord ble brukt som utgangspunkt for standarden som ble utarbeidet.

Mylord

Dessverre var kunnskapen om genetik begrenset og avlen ble derfor noe tilfeldig.

Omkring 1920 ble grunnen til den type som finnes i dag lagt: En middels stor, kraftig hund. Men da hadde man også vært innom Münsterländer og Gordon Setter, som har satt sitt preg på rasen. Blant annet er Grosser Münsterländer i utgangspunktet en svart og hvit langhåret vorstehhund. Bakgrunnen her er en avlskonferanse på slutten av 1800 tallet hvor det ble bestemt at kun brune, brunskimlete og brun-hvite hunder skulle kunne tillates i avl. Det ble antatt at de sorte og hvite var resultat av innkryssing med engelsk setter/gordon setter og dermed var uønsket.

I Tyskland er Langhåret vorsteher en av de største jakthundrasene med ca. 800 registrerte valper om året.

De første langhår i nyere tid kom til Norge i begynnelsen av 1980 tallet.

Overordnet mål for rasen

Klubbens formål er å

- ta vare på og utvikle Langhåret vorsteher som allsidige, dyktige og sunne jakthunder for norske forhold
- arbeide for å bevare rasene ut fra rasestandard
- bidra til å fremme utviklingen av fysisk og psykisk sunne og sosialt tilpassede individer
- ivareta rasenes interesser i forhold til myndigheter, andre organisasjoner og allmennheten

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Vi antar at det til enhver tid finnes ca. 300 langhår i Norge. Hvert år registreres det ca 20-25 valper i snitt. Dette tallet er relativt stabilt, men med enkelte år hvor det har vært registret opp til 40 valper og enkelte år ned i 10.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Gjennomsnittlig kullstørrelse ligger på ca. 5 valper, men med ganske store variasjoner mellom blodslinjene. Det har vært registrert valpekull fra en enkelt valp til 12 valper. Det ser

ut som om de blodslinjene som utmerket seg med store kull har normalisert seg med tanke på kullstørrelse de siste årene.

Innavlsgrad

Effektiv populasjonsstørrelse er beregnet til 284. Dette er beregnet av førsteamanuensis Jørgen Ødegård ved UMB, ÅS. Dette må betegnes som en bra situasjon, der den genetiske variasjonen i populasjonen bør være stor nok til å hindre en innavlssituasjon og en for snever avlsbase. Populasjonen er allikevel liten og klubben ser behovet for å holde et øye med bruken av hanhunder slik at vi ikke får problemer. Årsaken til at den effektive populasjonsstørrelsen er så vidt stor er at vi i stor utstrekning har brukt utenlandske hanhunder i avlen og at disse igjen har vært begrenset i bruken. NVK har i to omganger gått i forkant og importert sæd fra anerkjente avlslinjer i Tyskland og Holland. Denne sæden har så klubben disponert til aktuelle tisper i Norge og styrt dette på flere blodslinjer og med begrenset antall paringer per sædimport. De mer åpne importreglene for hunder som finnes i dag, gjør at sædimport i klubbens regi ikke er sannsynlig i nær framtid.

Jørgen Ødegård har også, med basis i de slektskapslinjer som framkommer ved ekstrakter fra tilgjengelige data uttrekk fra NKK i august 2013, beregnet den gjennomsnittlige innavlsgraden i rasen til å være ca. 2,3 %.

Ødegaards konklusjon på dette og at den gjennomsnittlige innavlsøkningen ser ut til å være på beskjedne 0,2%, er at det ikke er noe fare for innavlsproblemer i rasen i overskuelig framtid. Dette under forutsetning av en fortsatt fornuftig bruk av avlshunder etter samme retningslinjer som har vært brukt til nå, og med den import-raten som ser ut til å være gjennomgående.

Matadoravl

Det er et relativt liten antall innenlandske hannhunder som er godkjent for avl (i snitt 3 – 4 stk.). I løpet av de siste 10 år har ingen godkjent avlshanne hatt mer enn tre paringer. Det er en ustrakt bruk av utenlandske avlshanner fra blant annet Danmark, England, Nederland og Tsjekkia. Når det gjelder avlstisper har disse i snitt 2 kull hver. Det er ingen utpreget matadoravl. NVK's regler for godkjenning av avlsdyr og paringer vil sikre en fornuftig utvikling av avlsbasen også i framtida.

Hanner og tisper brukt i avl

Det er et relativt liten antall innenlandske hannhunder som er godkjent for avl (i snitt 3 – 4 stk.). I løpet av de siste 10 år har ingen godkjent avlshanne hatt mer enn tre paringer. Det er en ustrakt bruk av utenlandske avlshanner fra blant annet Danmark, England, Nederland og Tsjekkia. Når det gjelder avlstisper har disse i snitt 2 kull hver. Det er ingen utpreget matadoravl. NVK's regler for godkjenning av avlsdyr og paringer vil sikre en fornuftig utvikling av avlsbasen også i framtida.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Langhåret Vorstehhund er på grunn av det relativt lave antall hunder i populasjonen avhengig av å hente in avlsmateriale fra andre land. Dette skjer både via import av hunder og ved bruk av spesielt godkjente avlshanner i utlandet som parrer norske tisper. Samarbeidet med andre land har historisk vært bra. Spesielt Tyskland med sin store populasjon er aktuelt for samarbeid, men også Danmark, Nederland, England og Tsjekkia er aktuelle. Svakheten med disse hunder er en noe uoversiktlig status med tanke på HD. Styrken er at de aller fleste godkjente hunder er gjennomtestet på jaktprøver slik at alle jakt-egenskaper er godt kartlagt,

Mål og strategi

Det ville være ønskelig med en viss økning i populasjonsstørrelse, for derved å kunne få en bredere plattform for avlsarbeidet. Klubben mener at dette i alle fall må baseres på de retningslinjer som ligger i NKK's og NVK's regler og anbefalinger. Klubbens avlsarbeid vil derfor også i tiden framover baseres på de samme prinsippene som har vært fulgt de senere årene med vekt på friske, funksjonsdyktige hunder i en populasjon med god genetisk diversitet. Frekvensen av importert og bruken av avlshundene slik det er lagt opp til i klubbens avlsarbeid, mener vi vil sikre et solid grunnlag for rasen i framtiden.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Helsesituasjonen i populasjonen er bra. Det er ingen typiske sykdommer eller helseproblemer knyttet til rasen.

Det er ikke registrert noen overrepresentasjon av forekomst av reproduksjonsproblemer knyttet til rasen.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

For å få godkjent paring i NVK skal alle avlshunder være HD fri, dvs. status A eller B.

HD statistikk siste 10 år viser at av 161 hunder sjekket for HD så var 89,4 % fri, 5% hadde svak grad, 5% hadde middels grad og 0,6% hadde sterk grad.

Når det gjelder AD var det sjekket 30 hunder hvorav 83,3 % var fri.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Det er ikke registrert noen overrepresentasjon av forekomst av reproduksjonsproblemer knyttet til rasen.

Prioritering

På grunn av den relativt høye andelen av importerte hunder må vi holde et spesielt øye med utviklingen av HD på rasen. Vi bruker mye ressurser på vurdering av aktuelle importert (faktiske importert eller «importerte paringer») på dette feltet. Andre helsemessige problemer med importert er vanskelig å få god oversikt over, men er alltid et tema ved vurdering.

Mål og strategi

Målsettingen med de helsemessige aspektene med rasen er å holde situasjonen slik den er per dato. Dette søkes oppnådd ved å overvåke situasjonen og sette i verk undersøkelser

hvis situasjonen skulle kreve det. Blant annet ved hjelp av et «tispeskjema» som sendes AR ved søknad om godkjenning av paringer får vi en rimelig god situasjonsbeskrivelse av den enkelte hund både mht. helse og noe på gemytt/atferd. Vi regner med at eventuelle problemer av større målestokk vil framkomme der og ved at AR har god oversikt over de avlsaktuelle hundene i denne lille populasjonen.

Bruksegenskaper

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Rasen vises spesielt på prøver for stående fuglehund og apportprøver. Noen få individer vises også på lydighetsprøver, blodsporprøver og agility. De siste er så få og er ikke prioritert som aktuelle prøveformer for rasen. Når det gjelder fuglehundprøver har det i de siste 20 år vært en utvikling i rasen med tanke resultat på jaktprøver. Rasen har stabilisert seg mer med tanke på jaktegenskaper og det er en større bredde og ikke bare enkeltindivider som utmerker seg.

Det er ikke tradisjon i Norge for å teste vorsteh-rasene eller andre fuglehunder på mentaltester og dette er ikke et prioritert område i planperioden.

De siste år har fokus både kortsiktig og langsiktig vært rettet mot jaktlyst og gemytt.

Vi viser her til NVK's vedtatte avlsplan for årene 2010 – 2019 og de føringer som ligger der.

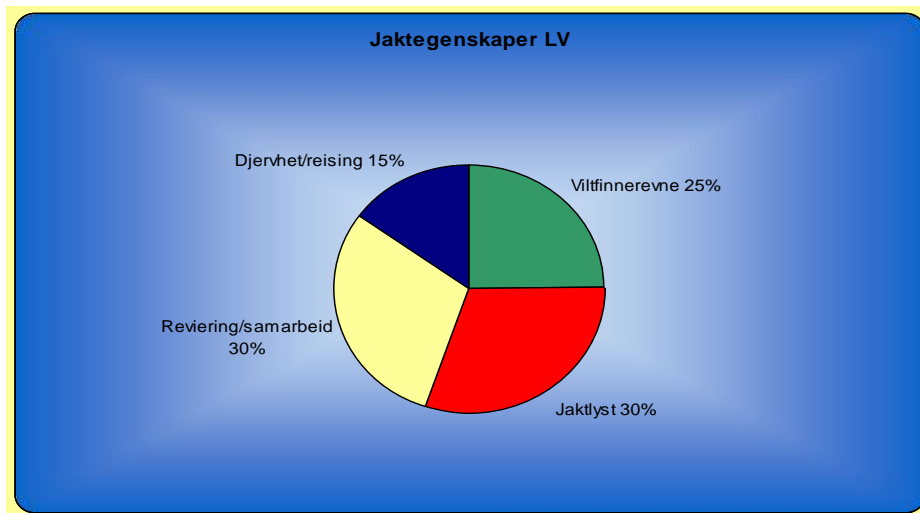
«Det primære mål for NVK er å utvikle rasene som allsidige stående fuglehunder. Vi legger vekt på hvordan hundene arbeider for å finne viltet under alle jaktforhold og i alle typer fuglejakt. Det er også viktig at hunden kan utføre er prima arbeid etter skuddet i de situasjoner der dette er nødvendig av hensyn til human jaktutøvelse.

I denne planperioden ønsker vi at vorsteh-eiere skal legge vekt på flere egenskaper enn tidligere når de skal vurdere bruk av egen hund i avl og når parringspartner skal velges. Vi ønsker, for jaktegenskapene, å ha fokus på viltfinnerevne, jaktlyst, reviering/samarbeid og djervhet/reising.

For andre egenskaper ønsker vi fokus på adferd/piping, noen eksteriøre trekk, allergi, HD, fruktbarhet/fødselsvansker og pelskvalitet.

Den ønskede fokusering på de enkelte egenskaper blant henholdsvis jaktegenskaper og andre egenskaper, er vektet med en prosentstørrelse for den enkelte egenskap.»

Langhår, jaktegenskaper	Vektlegging %
Viltfinnerevne	25
Jaktlyst	30
Reviering/samarbeid	30

Prioritering og strategi for å nå målene

Jakteskaper og HD

For egenskapene jaktlyst og viltfinnerevne benyttes en avlsindeks beregnet av Ødegård. Indeksen er en BLUP-Animal Model variant og beregnes med grunnlag i hele databasen for hunder i gr. 7, og samme grunnmodell benyttes for beregning av avlsindeks for HD. Det er forutsetning for godkjenning av paringer at de individer som pares, til sammen skal ha indekser når det gjelder jaktlyst og viltfinnerevne på over 385. (indeks på 100 representerer snittet på individnivå for rasen) Sammenlagt indeks for HD skal være minimum 195. På denne måten regner vi med at gjennomsnittet for alle paringer i perioden vil ligge over dette minimumsmålet og følgelig at det skal kunne gi en avlsmessig framgang for rasen.

For øvrige jakteskaper tar vi først og fremst hensyn til dette ved å kreve hundene vist på prøver og at de skal kunne prestere til premiering på ordinære jaktprøver. Tallkarakterene ved prøvene og den skrevne prosaen til sammen gir et godt bilde av hundenes prestasjoner og blir brukt aktivt i klubbens avlsarbeid.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

I Norge har fokus vært på rasens egenskap som stående fuglehund, noe som har medført en utvikling av hunder som nok har større søk og er raskere enn de hundene vi ofte finner i rasens hjemland og ellers i Europa. Resultater fra apportprøver viser at rasen likevel er i stand til å oppfylle de krav som settes til allsidige jakthunder. På grunn av norsk lovgiving blir rasen sjelden brukt til hårvilt, noe som er normalt i opphavslandet. De individer som trenes og brukes til ettersøkshunder m.m. klarer oppgaven uten problemer, noe som viser at egenskapene ligger i rasen.

Mål og strategi

Langhåret vorstehhund skal utvikles som en allsidig stående fuglehund. Det skal vektlegges hvordan hundene arbeider for å finne viltet under alle jaktforhold og i alle typer fuglejakt. Det er også viktig at hunden kan utføre et prima arbeid etter skuddet i de situasjoner der dette er nødvendig av hensyn til human jaktutøvelse.

Oversikt over NVKs prioritering av «andre egenskaper»

Langhår	Vektlegging %
Eksteriør	20
Helse(HD, Allergi)	15
Fruktbarhet/fødelsvansker	15
Adferd(piping/gemytt)	45
Pelskvalitet	5

Atferd og mentalitet

Atferd

Adferdsegenskapene anses som vesentlige for rasen, både som en del av rasens særpreg som jakthund og for å kunne passe inn som stabile og gode familie- og sportshunder.

Evaluering av atferd

Klubben mener at det p.t. ikke finnes tilgjengelig testsystemer og registreringsmuligheter av dette som er egnet for rasen og som kan tas i bruk i avlsarbeidet på en god måte.

Rasen som helhet har ingen store atferdsproblemer. Det skal likevel nevnes at det har vært en økning i antall individer som piper/stresser mer enn ønskelig i stressende situasjoner, spesielt i forbindelse med jaktprøver. Spesielt enkelte hannhunder har vist seg å kunne ha et utfordrende gemytt.

Vi skal holde fokus på dette framover ved vurdering av hanhunder til avl og det vil være et viktig moment ved vurdering av de enkelte kombinasjoner.

Atferd i forhold til rasestandard

Rasens atferdsstatus anses som meget god i forhold til de normale bruksområder for rasen i Norge og i forhold til de samfunnsmessige krav.

Mål og strategi

Vi ønsker hunder med rolig og trygg atferd overfor hunder og mennesker.

De mentale egenskapene som er typiske for rasen mener vi blir bra ivaretatt med de tiltak vi har i dag, som er å teste hundene for de jaktlige egenskapene de er ment å skulle dekke og samtidig framstille dem på utstillinger. Rapporter fra disse arenaene om avvikende adferd/gemytt vil fort bli fanget opp og vil bli tatt hensyn til. I og med rasens begrensede omfang i Norge vil det også være relativt lett å fange opp negative tendenser ute hos eierne.

Eksteriør

Eksteriør

Den generelle situasjonen for rasen i forhold til rasestandarden synes å være rimelig god. En utvikling mot lettere hunder har det vært, og er ønskelig i forhold til norsk bruksområde, men NVK's målsetting er at rasen skal utvikles innenfor den godkjente rasestandarden. Enkelte særtrekk har vi ønsker om å holde spesielt øye med. Det ene er vinkling, spesielt vinkling i kne/has bak og i skulderledd foran. Vi ser at mange hunder i utlandet har for steile vinkler i

disse leddene i forhold til det som er ønskelig for å kunne ha størst mulig holdbarhet og utholdenhet under norske forhold.

Det andre er hårlag, som er et typisk rasesærpreg og som skal vies tilstrekkelig oppmerksomhet for å tjene sin hensikt bruksmessig og fortsatt gi rasen tilstrekkelig særpreg etter standarden. Hårlaget skal ha tilstrekkelig med faner, god tett underull og sterke, glatte dekkhår. Krusetø/sterkt bølgete pels er ikke ønskelig.

Det tredje er den generell kroppsbygning/proporsjoner der vi ser en tendens til at lettere hunder foretrekkes. Som nevnt er dette ikke direkte uønsket, men skal skje slik at hundene fremdeles beholder sitt særpreg som en robust og sterk rase.

Overdrevne eksteriørtrekk

NVK mener at rasen ikke har noen overdrevne eksteriørtrekk, men av de eksteriørdetaljer som vi er oppmerksomme på kan vi trekke fram:

Steile vinkler i kne/has bak og i skulder foran.

Særlig tunge, store individer eller rase-utypiske spinkle, lette individer med for spede lemmer og lite kroppsvolum.

Mål og strategi

Måsettingen er å holde rasens eksteriøre preg omtrent slik den er i gjennomsnitt i dag, men med et spesielt øye for de punkter som er nevnt ovenfor.

NVK deltar på og avholder dommerkonferanser for eksteriørdommere og søker på disse konferansene å formidle klubbens prioriteringer til dommerne. Dette er vårt viktigste arbeidsredskap i forbindelse med eksteriør. Videre er eksteriør et viktig moment ved paringsgodkjennelser og de prioriterte områdene vil tas hensyn til ved valg av paringspartnere i godkjente paringer.

Det er en målsetting for klubben snarest mulig å utarbeide oppdaterte rasekompendier for alle tre rasene slik at dette kan brukes aktivt i samarbeid med eksteriørdommerne for å få en så god og objektiv bedømmelse av hundene som mulig.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

NVK mener at den langhårede vorstehhund i Norge er en gjennomgående sunn og frisk rase, med et vennlig og stabilt gemytt. Klubbens avlsarbeid med rasen vil i alle hovedsak være å sikre jaktegenskapene som stående fuglehund gjennom de ordinære jaktprøvene og sikre egenskapene etter skuddet ved apportprøvene. Videre arbeides det med de eksteriøre egenskapene gjennom premieringer på utstillinger.

Avlskriterier for rasen settes slik at vi regner med å kunne forvalte en et bredt spekter av egenskaper som sørger for at rasen fortsetter å utvikles rasetypisk i henhold til standarden og de bruksegenskaper den skal inneha.

For å nå avlsmålene legger klubben vekt på:

- Bruk av indekser i utvalg av avlsdyr
- At våre hunder blir vist på alle kategorier jaktprøver for stående fuglehunder.
- At våre hunder blir vist på utstilling
- At våre hunder blir HD-røntget

NVK har innført avlsindekser for egenskapene jaktlyst, viltfinnerevne og hofteleddsdisplasi (HD). Indeksene er et viktig hjelpemiddel til å vurdere potensialet som avlshund. Vi ønsker å kombinere hunder som med stor sannsynlighet vil gi avkom som er bedre enn populasjonsmiddelet. Indeksene er et av de viktigste tiltakene for å nå avlsmålene innenfor jaktegenskaper og HD.

Det er forutsetning for godkjenning av paringer at de individer som pares, til sammen skal ha indekser når det gjelder jaktlyst og viltfinnerevne på over 385.

Det er en forutsetning at begge avlsdyr er røntget fri for HD (A eller B hofter) og har en samlet HD-indeks på min. 195.

NVK har utarbeidet en avlsplan for perioden 2010 – 2019. Formålet med planen er å belyse avlsarbeidet og å beskrive hvilke egenskaper NVK betrakter som viktige for sine raser. Avlsplanen peker videre på de tiltak som er planlagt gjennomført for å nå de ulike målene.

Disse målene er gjengitt i dette dokumentet, der det overordnede mål er å ivareta strihåret vorstehhund som en robust, frisk og allsidig jakthund med meget gode jaktegenskaper.

NVK's avlsarbeid skal bygge på mest mulig objektive kriterier basert på et godt vitenskapelig grunnlag.

Plan for videre arbeid i klubben

Ovennevnte avlsplan og RAS vil være de styrende elementene i klubbens avlsarbeid i tida framover. Klubbens avlsarbeid styres i prinsipp av de beslutninger som tas på klubbens representantskapsmøte. Avlsrådet er klubbens utøvende organ for dette og er styrets arbeidsgruppe for avl. Leder av avlsrådet er medlem av klubbens styre, og sikrer derfor at klubbens styre har god kontakt og kontroll med arbeidet.

Det videre arbeidet for rasen vil baseres på de retningslinjer som er fulgt fram til nå og i henhold til de vedtatte krav for avlshunder i NVK.

Vedlegg

Vedlegg 1 – retningslinjer for avl

- Krav for registrering av valper i NKK: se NKK's regler for registrering, dessuten krav om kjent HD-status
- Krav for formidling/godkjenning av klubben: se følgende link:
<http://www.vorsteh.no/avlsraadet/avlskriterier/>